

Auteur: Meuleman Paul
Gepubliceerd op: 10-12-2018
Geldig tot: 09-12-2021

Afdeling: ADMI
Versie: 7.0

Pagina | **1 van 5**

Weigeringscriteria bij staalontvangst

Toegelaten gecontroleerde kopie op de werkvloer: nee

Uitgeprint op: 2 januari 2013

Inhoud

1. Onderwerp	2
2. Toepassingsgebied	2
3. Definities en termen.....	2
4. Principe.....	2
5. Werkwijze.....	3
5.1 Algemene weigeringscriteria	3
5.1.1 Onvolledige aanvraagformulieren.....	3
5.1.2 Inadequate identificatie van de monsters/stalen.....	3
5.1.3 Monsters/stalen mogen/kunnen geweigerd worden wanneer:	3
5.2 Bijzondere weigeringscriteria	4
5.2.1 Scheikunde / serologie	4
5.2.2 Hematologie / stolling	4
5.2.3 Urine	4
5.2.4 Microbiologie.....	4
5.2.5 PCR-testen	4
6. Opmerkingen.....	4
7. Bijlagen	5

1. Onderwerp

Deze procedure beschrijft de weigeringscriteria die gehanteerd kunnen worden bij ontvangst van een staal.

De pre-analytische fase is belangrijk voor het finale resultaat dat gerapporteerd worden door het laboratorium.

Stalen, monsters die bij ontvangst in het laboratorium niet voldoen aan een aantal criteria mogen/moeten geweigerd worden voor analyse, en dit om de patiëntveiligheid te garanderen en resultaten te kunnen valideren.

2. Toepassingsgebied

Ontvangst van stalen en monsters voor analyse door het laboratorium.

3. Definities en termen

Niet vervangbare stalen: dit zijn stalen/monsters die men niet op eenvoudige wijze kan opnieuw afnemen.

Voorbeelden hiervan zijn: lumbaal vocht, punctie vochten, chirurgische monsters, nierstenen, navelstrengbloed voor pH bepaling, suprapubische urinecollectie...

Vervangbare stalen: dit zijn stalen/monsters die op eenvoudige wijze opnieuw afgenomen kunnen worden. Voorbeelden hiervan zijn : bloed, urine, faeces, ...

Algemene weigeringscriteria: dit zijn criteria die gelden voor elk staal/monster

Bijzondere weigeringscriteria: dit zijn criteria die specifiek zijn voor bepaalde analyses of analysegroepen (voorbeeld: scheikundige analyses, hematologie / stollingsanalyses...)

4. Principe

Weigeringscriteria zijn vereisten waaraan monster/ staal en aanvraag moeten voldoen om geanalyseerd te mogen worden, om de patiëntveiligheid te garanderen en om de bekomen resultaten te kunnen valideren. Het niet voldoen aan een weigeringscriterium kan voldoende zijn om aanvraag en stalen te weigeren. Toch moet men steeds bedenken dat het gaat om patiëntstalen en is overleg met de aanvrager/dienst wenselijke. De klinisch bioloog heeft hierbij een belangrijke taak.

Wanneer monsters/stalen geweigerd worden voor analyse, valt dit steeds onder de verantwoordelijkheid van de klinisch bioloog (van wacht).

Het is de verantwoordelijkheid van de secretaresse/ medisch laboratorium technoloog om, bij weigering van monsters/stalen dit onmiddellijk te bespreken met de klinisch bioloog.

Het is de verantwoordelijkheid van de klinisch bioloog om

1. Hieromtrent de dienst en/of de aanvragende arts te contacteren voor overleg.
2. Bij vervangbare stalen te oordelen de aangevraagde analyse al dan niet te laten uitvoeren, mits toevoeging aan het resultaat van een commentaar die 1) melding maakt van het

weigeringscriterium en 2) die een correcte beoordeling van het bekomen resultaat mogelijk maakt.

3. Een klacht aan te maken.

Het toepassen van weigeringscriteria bij niet vervangbare stalen moet steeds overlegd worden met een klinisch bioloog. Bij niet vervangbare stalen (vb. lumbaal vocht, biopsiemonsters, ...) wordt de analyse steeds uitgevoerd, maar contacteert de klinisch bioloog hieromtrent de aanvragende arts en voegt bij de resultaten een commentaar toe die correcte interpretatie van de resultaten toelaat.

5. Werkwijze

5.1 Algemene weigeringscriteria

5.1.1 Onvolledige aanvraagformulieren

- Het aanvraagformulier kan onder de vorm van een fysiek papieren document de monsters vergezellen, of kan volledig elektronisch zijn. Bij een elektronische aanvraag kan gebruik gemaakt worden van pre-gebarcodeerde tubes of van niet pre-gebarcodeerde tubes.
- Het papieren aanvraagformulier moet minimaal volgende gegevens bevatten:
 - naam, voornaam en geboortedatum van de patiënt.
 - identificatie van de aanvragende arts (onder de vorm van naam, RIZIV-nummer (evt. stempel))

Het elektronische aanvraagformulier bevat standaard deze gegevens.

- Het is noodzakelijk dat op het fysieke papieren aanvraagformulier datum en afnametijd van de stalen wordt genoteerd. Bij het elektronische aanvraagformulier is datum en afnametijd gelijk aan de datum en tijd op het ogenblik de aanvraag wordt aangemaakt.
- Het is wenselijk dat op het fysieke aanvraagformulier de initiale van diegene die de bloed/monsterafname heeft verricht worden genoteerd, alsook de datum en het uur van afname.
- Voor microbiologische monsters is het wenselijk dat op het aanvraagformulier (papier als elektronisch) eventuele antibiotica-therapie vermeld wordt.
- Onduidelijk identificatie of discorante identificatie tussen monsters een aanvraagformulier (zowel papier als elektronisch) zijn reden om de monsters te weigeren.
- Wanneer op het aanvraagformulier geen analyses aangekruist zijn, mag de ontvangst van aanvraagformulier en monsters geweigerd worden, na overleg met de klinische bioloog.

5.1.2 Inadequate identificatie van de monsters/stalen.

- Monster/staal identificatie moet minimaal volgende bevatten: de naam van de patiënt of een barcode die refereert naar, of verbonden kan worden met de naam van de patiënt.
- Daarnaast is het uitermate wenselijk dat volgende gegevens ook op het monster/staal staan:
 - Geboortedatum van de patiënt
 - Afdeling waar de patiënt ligt
 - Plaats waar het monster/staal genomen werd (vb. keel, ...)

5.1.3 Monsters/stalen mogen/kunnen geweigerd worden wanneer: ...

- monsters verdacht zijn van contaminatie. Bijvoorbeeld: urine gecontamineerd met faeces.

- monsters lekken of gelekt hebben en/of monsters waarvan de buitenzijde besmeurd is met monstermateriaal. Monsters waarvan de container gebroken is. Uitzondering hierop zijn de niet vervangbare stalen zoals lumbaal vocht.
- monsters afgenomen zijn in een niet-conforme container: vb.
 - Monster/staal afgenomen voor lithium analyse afgenomen in li-heparine tube.
 - Chroom en cobalt niet afgenomen op speciale afnametubes.
 - Stollingsanalyse afgenomen op een serumtube in plaats van een citraattube.
- de monsters sterk hemolytische zijn.
- de monsters onvoldoende gevuld zijn.
- er aanwezigheid van stolsels in de monsters opgemerkt worden
- stalen afgenomen zijn bij niet correcte patiënt voorbereiding: vb. niet nuchtere patiënt bij een glucose tolerantie test.
- bepaalde testen specifieke transportcondities vereisen die niet gerespecteerd werden: vb.
 - Monsters/stalen die op ijs bewaard moeten worden voor de ammoniakanalyse komen in het labo toe op kamertemperatuur.
 - Monsters voor cryoglobulines of koude agglutinine moeten op kamertemperatuur toekomen in het laboratorium.

5.2 Bijzondere weigeringscriteria

5.2.1 Scheikunde / serologie

- Niet gecentrifugeerde serumtubes die > 4 uur na afname toekomen in het laboratorium.
- 24 uur urine collecties zonder de juiste bewaarmiddelen voor de aangevraagde analyses.
- Onvoldoende gevulde bloedgasspuiten.

5.2.2 Hematologie / stolling

- Gecontamineerde monsters zoals bv. met intraveneuze vloeistof verdunde monsters.
- Monsters met aanwezigheid van stolsels.
- Stollings –en/of hematologie monsters die volledig gestold zijn.
- Onvoldoende gevulde – dit is minder dan 75% gevuld – stollingsbuizen (blauwe buizen).
- EDTA tubes die minder dan 50% gevuld zijn.
- EDTA tubes die ontvangen worden > 48 uur na afname.
- EDTA tubes die ontvangen worden > 24 uur na afname zijn niet meer aanvaardbaar voor een witte bloedcel differentiatie.
- Stollingsbuis voor PT bepaling ontvangen > 24 uur na collectie.

5.2.3 Urine

- Urineanalyse monsters ontvangen > 24 uur na collectie.
- Urineanalyse monsters ontvangen > 48 uur na collectie in een urinebewaarmiddel of een transporttube.

5.2.4 Microbiologie

- Urine voor cultuur ontvangen in speciale transporttubes > 48 uur na afname.
- Urine voor cultuur ontvangen > 24 uur na afname.

5.2.5 PCR-testen

- PCR testen voor bacteriologische monsters (uitz. urine, bloed) niet afgenomen met een E-swabs (rose) met uitsluiting van een UTM wisser die aanvaard wordt voor Chlamydia PCR.
- Bij gonokokken PCR: geen 24hs urinecollecte; indien samen met kweek urine aangevraagd, zal automatisch een externe commentaar verschijnen dat het resultaat onder voorbehoud is, aangezien het voorkeursmonster een 1^e straalurine is (en voor een kweek een midstream urine).

6. Opmerkingen

Voorzichtigheid met het weigeren van monsters/stalen voor analyse is steeds noodzakelijk. Men moet weten dat deze stalen/monsters toebehoren aan een patiënt die optimale zorg verdient. Overleg met de verantwoordelijke klinische bioloog is bij twijfel steeds aan te bevelen.

Het (veelvuldig) moeten toepassen van de weigeringscriteria bij een bepaalde afdeling, of bij een bepaalde arts moet steeds leiden tot het registreren van dit feit als een klacht/non-conformiteit, zodat de nodige preventieve en corrigerende acties genomen kunnen worden.

7. Bijlagen

NVT